

an independent state, the defence from enemies, courage and bravery in the struggle for their rights help a teacher to form a person's attitude to rights and freedoms as a value.

The article offers different variants of forming the procedural component of the civic competence. There are a lot of various questions and tasks in the textbook which are represented for the teacher to use a wide range of supplementary texts and illustrations gives a teacher an opportunity to create his or her own experimental teaching techniques. The textbook provides the pupils with the opportunity to form abilities to orient in the socially-political life, positively perceive and value people's achievements determine common values and be tolerant, understand the experience of valuable orientations and a civic position of the historical personalities who are honoured by the people.

Key words: a school textbook on World history; structured components of the textbook; civic competence; cognitive, axiological and operative components of civic competence.

УДК 371.671.11:81

АВТЕНТИЧНИЙ ТЕКСТ ЯК ОСНОВНИЙ СТРУКТУРНИЙ КОМПОНЕНТ НАВЧАЛЬНИХ ПОСІБНИКІВ ЕЛЕКТИВНИХ КУРСІВ З ІНОЗЕМНИХ МОВ ДЛЯ УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ (на прикладі навчального посібника “Culture and Art of Great Britain”)

Т. К. Полонська,

*кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
Інститут педагогіки НАПН України, старший науковий
співробітник відділу навчання іноземних мов,
e-mail: polonska@gmail.com*

Статтю присвячено проблемі використання автентичних текстів у процесі оволодіння старшокласниками змістом елективних курсів з іноземних мов. Зазначено, що автентичний текст є основним структурним компонентом навчальних посібників елективних курсів з іноземних мов для учнів 10–11 класів профільної школи. Виділено низку критеріїв добору автентичних текстів до навчальних посібників іншомовних елективних

курсів. Детально описано три етапи роботи з автентичним текстом: до-текстовий, текстовий і післятекстовий. Визначено мету кожного етапу, його завдання та очікувані результати. Наведено приклади вправ і завдань із навчального посібника “Culture and Art of Great Britain”, які передбачено використовувати у процесі роботи з автентичними текстами.

Ключові слова: автентичний текст; елективний курс; іноземна мова; навчальний посібник; структурний компонент; профільна школа.

Постановка проблеми. Навчання іноземної мови у старшій школі передбачає формування в учнів здатності до взаєморозуміння і толерантного ставлення до представників інших культур. У зв'язку з цим зовсім по-новому усвідомлюється роль іноземної мови як навчального предмета. Адже саме мова є провідником культури того чи іншого народу для інших культур і народів. Вона відкриває старшокласникам безпосередній доступ до величезного багатства цього народу, служить додатковим “вікном до світ”, важливим засобом взаєморозуміння та комунікації представників різних культурних спільнот.

В останні роки значно зріс інтерес до автентичних текстів як важливого засобу навчання іноземних мов. Робота з автентичними текстами відіграє провідну роль у пізнанні культури країни, мова якої вивчається, у створенні мотивації, підтриманні інтересу, забезпеченні взаємозв'язку навчання із життям.

Навчальні посібники елективних курсів є основними засобами забезпечення учнів профільних класів загальноосвітніх навчальних закладів (ЗНЗ) змістом елективних курсів, а автентичні тексти – головним засобом навчання іноземних мов. Одним із таких посібників елективного курсу з англійської мови для учнів 10–11 класів є “Культура і мистецтво Великої Британії” (“Culture and Art of Great Britain”), підготовку якого автор статті завершує цього року.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням використання автентичних текстів у навчанні іноземних мов учнів ЗНЗ і студентів ВНЗ присвячено чимало праць як вітчизняних, так і зарубіжних учених. Дослідники розглядають різні аспекти цієї проблеми, зокрема методичну автентичність тексту (Т. М. Гужва, Т. М. Гусак, О. В. Носонович), автентичні тексти для формування комунікативної, соціокультурної і міжкультурної компетентності (О. М. Ігна, О. М. Киян, Н. О. Савінова, Т. С. Троцюк, Л. В. Юхненко), критерії і параметри змісту автентичного навчального тексту (Р. П. Мільруд, О. В. Носонович) автентичні аудіо- і відеоматеріали (М. О. Качалов, Н. М. Сергеєва, А. Є. Чикунова), види і жанрові форми автентичних текстів (Г. І. Вороніна, Н. Hunfeld, К. Morgow, G. Neuner) тощо. Проте нами не виявлено жодної науково-методичної праці щодо до-

бору та використання автентичних матеріалів у змісті навчальних посібників елективних курсів з іноземних мов для учнів старшої школи.

Формулювання цілей статті. Цілями статті є визначення критеріїв добору автентичних текстів до навчальних посібників елективних курсів з іноземних мов для учнів старшої школи та розкриття особливостей використання автентичних текстів у процесі оволодіння школярами змістом елективних курсів за допомогою серії комунікативно-спрямованих вправ і завдань.

Виклад основного матеріалу. Побудова змісту навчальних посібників елективних курсів з іноземних мов ґрунтується на певних *закономірностях*, окреслених у “Концепції навчальних посібників елективних курсів з іноземних мов для учнів 10–11 класів профільної школи”, підготовленої науковими співробітниками відділу навчання іноземних мов Інституту педагогіки НАПН України, у тому числі й автором цієї статті. Це такі закономірності:

- мета навчання іншомовного спілкування в межах елективних курсів зумовлює зміст відповідних навчальних посібників і є компонентом загальної мети навчання іноземної мови в ЗНЗ;
- успішна реалізація мети й ефективне використання змісту навчальних посібників елективних курсів з іноземних мов залежать від доцільно дібраного та методично раціонально організованого в них навчального матеріалу: мовного, мовленнєвого та текстового, вправ і завдань, позатекстових матеріалів;
- вікові та психологічні особливості старшокласників, їхні інтереси, комунікативні потреби та навчальний досвід є психолого-дидактичним підґрунтям для визначення видів і форм навчальної діяльності, що використовуються у змісті посібників;
- рівень умотивованості навчальних дій, що мають виконувати старшокласники, слугує передумовою для усвідомленого й успішного оволодіння змістом навчальних посібників;
- ефективність процесу навчання залежить від дидактичної та методичної доцільності запропонованих посібниками методів, способів і форм презентації та активізації навчального матеріалу, а також від методів і форм контролю рівня його засвоєння;
- зміст навчальних посібників надає учням можливість для демонстрації власних іншомовних здібностей у різних видах мовленнєвої діяльності, спостерігати динаміку їх розвитку й усвідомлювати результати своєї роботи, бачити тенденцію їх удосконалення та, за потреби, коригувати набутий досвід відповідно до власних комунікативних намірів;
- зміст навчальних посібників має бути гнучким, він не повинен регламентувати роботу вчителя, а навпаки — давати йому змо-

гу ефективно здійснювати педагогічне керівництво діяльністю учнів, деколи варіювати запропонованим змістом, що зумовлюється об'єктивними і суб'єктивними чинниками впливу на навчальний процес;

- одним із пріоритетних принципів сучасного розвитку шкільної іншомовної освіти є взаємопов'язане навчання школярів іншомовного спілкування і культури народу, мова якого вивчається, що має чітко відобразитись у змісті навчальних посібників елективних курсів;
- для забезпечення вірогідності змісту навчального матеріалу, передбаченого для набуття учнями іншомовного профільно-зорієнтованого комунікативного досвіду відповідно до вимог навчальної програми, його оптимальний добір і раціональна збалансованість у навчальних посібниках мають визначатися за результатами експериментальної перевірки в загальноосвітніх закладах різних регіонів України [3, с. 8–9].

Основною одиницею профільного навчання іноземних мов є текст. Добір текстів до навчальних посібників елективних курсів з іноземних мов здійснюється на основі таких *критеріїв*: автентичність, ситуативність, інформативність, пізнавальна цінність, проблемність, міжкультурне спрямування, прагматичність тексту, функціональність, відповідність змісту текстів віковим особливостям та інтересам учнів.

Автентичність, серед інших критеріїв добору іншомовного навчального матеріалу, є головною вимогою, що висувається Радою Європи до навчальних текстів і матеріалів. Як зазначено в Рекомендаціях Ради Європи, автентичний текст є “центром будь-якого акту мовленнєвого спілкування, зовнішньою предметною з'єднувальною ланкою між тим, хто продукує, і тим, хто сприймає, спілкуються вони безпосередньо чи на відстані” [2, с. 93].

Словник термінів міжкультурної комунікації трактує “автентичний текст – authentic text < лат. authenticus як оригінальний текст, створений автором, тобто який не є результатом якогось іншого тексту” [4, с. 34].

У вітчизняній і зарубіжній методиці існують різні визначення автентичного тексту.

Так, Е. Г. Азімов і А. М. Щукін розуміють автентичний текст як “реальний продукт носіїв мови, який не призначений для навчальних цілей і неадаптований для потреб учнів. Автентичний матеріал характеризується природністю лексичного наповнення і граматичних форм, ситуативною адекватністю мовних засобів” [1, с. 34].

За Р. Сандерсоном, “автентичні матеріали – це ті матеріали, котрі ми можемо використовувати на уроках іноземної мови, і які не

були ніяким чином змінено для іншомовних учнів. Класичним прикладом може бути газетна стаття, написана для рідної англomовної аудиторії” [5, с. 3].

Незважаючи на різні підходи до визначення автентичного тексту, автори розуміють його як будь-який продукт мовленнєвої діяльності, де транслятором і реципієнтом виступають носії цієї мови.

На думку багатьох учених (Т. М. Астафурова, О. І. Трубіцина, В. П. Фурманова та ін.), автентичні тексти мають низку переваг перед іншими видами текстів, оскільки вони:

1) забезпечують велику практику використання мови, що вивчається, у повсякденному житті та володіють сильним мотиваційним впливом;

2) є оптимальним засобом навчання культури країни, мова якої вивчається;

3) ілюструють функціонування мови у формі, прийнятій носіями мови, і в природному соціальному контексті;

4) містять інформацію, що сприймається як достовірна та цікавіша.

На основі аналізу низки праць різних авторів із цієї проблеми (Р. П. Мільруд, Є. В. Носонович, М. Breen, К. Morrrow та ін.) нами було виділено такі критерії добору автентичних текстів до навчальних посібників елективних курсів з іноземних мов для старшокласників:

- відповідність змісту автентичного тексту і теми, що вивчається;
- наявність в автентичному тексті соціальної значущості та проблемності;
- урахування морально-етичного аспекту у виборі тем і формулюванні питань, що виносяться на обговорення у групі;
- актуальність тематики автентичного тексту;
- урахування вікових особливостей учнів.

За типами автентичні тексти можуть бути *художніми* (драматичні твори, розповіді, новели, комікси, вірші, пісні, казки, загадки, п'єси тощо); *прагматичними* (листи, телеграми, короткі біографії, програми телепередач, реклами, афіші, білети, рецепти, факси тощо); *публіцистичними* (газетні статті, інтерв'ю, короткі репортажі тощо).

У навчальному посібнику “Culture and Art of Great Britain” передбачено використання як *художніх* (розповіді, вірші, пісні, загадки, прислів'я), *прагматичних* (короткі біографії, афіші, реклами), так і *публіцистичних* (газетні статті, інтерв'ю) *автентичних текстів*.

Залежно від комунікативної мети, що ставиться вчителем на уроці, розширюється різноманітність текстів, призначених для різних видів читання: 1) з розумінням основного змісту тексту (*ознайом-*

лювальне читання); 2) з метою пошуку необхідної інформації чи інформації, яка цікавить учня (*переглядове* або *вибіркове читання*); 3) з повним розумінням змісту тексту (*вивчаюче читання*).

Ознайомлювальне читання є найбільш розповсюдженим у всіх сферах життя і здійснюється на матеріалі автентичних текстів, які містять інформацію про історію, культуру, традиції, побут країни, мова якої вивчається. Тексти для ознайомлювального читання можуть бути як художніми і науково-популярними (есе, газетні та журнальні статті тощо), так і прагматичними (програми телебачення, оголошення, телефонні довідники, розклади руху транспорту тощо).

Організація *переглядового читання* потребує добору тематично пов'язаних між собою текстів (декілька оголошень, рецептів, програм телебачення, інших прагматичних матеріалів), з яких необхідно вибрати ті, що відповідають заданим параметрам пошуку.

Матеріалом для *вивчаючого читання* слугують пізнавальні тексти різних жанрів, що містять значущу для учнів інформацію, мовні та смислові труднощі (науково-популярні, публіцистичні, художні, а також тексти прагматичного характеру: інструкції, кулінарні рецепти тощо).

Отже, у процесі читання постає завдання вдосконалення трьох найбільш поширених видів читання: читання з розумінням основного змісту тексту (*reading for the main idea*); читання з повним розумінням тексту (*reading for detail*); читання з вибірковою вилученням потрібної інформації (*reading for specific information*). Навчання всіх зазначених видів читання здійснюється на основі автентичних текстів, які відповідають віковим інтересам старшокласників. В елективних курсах перевага надається ознайомлювальному і переглядовому читанню.

У процесі контролю рівня сформованості компетентності в *ознайомлювальному читанні* перевіряються вміння зрозуміти основну інформацію в тексті, ідею автора. При *переглядовому читанні* об'єктами контролю стають уміння знайти необхідну інформацію, визначити проблему або тему тексту.

Робота з автентичним текстом проводиться у **три етапи**: дотекстовий, текстовий і післятекстовий.

Метою *дотекстового етапу* є пробудження і стимулювання мотивації школярів до роботи з текстом; актуалізація особистого досвіду учнів шляхом залучення знань з інших освітніх галузей шкільних предметів; активізація інтелектуальної діяльності та пізнавальних потреб школярів; формування прогностичних умінь.

До *вправ дотекстового етапу* можна зарахувати такі: впізнати слова за семантичною ознакою (підібрати синоніми, антоніми); ви-

словити свою думку щодо основного змісту тексту на основі заголовку, початку тексту, малюнків; скласти запитання до тексту (або якоїсь його частини) тощо. Названі вправи розвивають уміння репродуктивного характеру, які забезпечують розуміння тексту і вилучення з нього ціннісної та особистісно орієнтованої інформації.

Мета *текстового етапу* – формулювання комунікативного завдання, розвиток умінь і навичок роботи з текстом, що відповідають конкретному виду читання.

До *вправ текстового етапу* можна зарахувати такі: знайти відповіді на запитання щодо змісту тексту; виділити речення, які містять ключову інформацію; вибрати правильну відповідь із декількох запропонованих; розв'язати кросворд; узагальнити суть проблеми одним реченням; скласти запитання до речення, абзацу або тексту; дати характеристику герою тощо.

Запропоновані вправи розвивають уміння репродуктивного характеру, пов'язані з відтворенням матеріалу з опорою на виділені ключові слова, опорні речення, скорочений або спрощений текст.

Мета *післятекстового етапу* полягає в перевірці розуміння тексту, сприяттві розвитку творчих здібностей учнів, їхньої фантазії на основі прочитаного тексту, формуванні вмінь вести бесіду на основі тексту (розкриття й обговорення проблем за текстом, передача тексту від імені автора і від третьої особи, розгорнутий діалог, аргументація з опорою на текст); поясненні суті питання в усній і письмовій формах тощо.

До *вправ післятекстового етапу* належать такі: висловити свою думку з проблеми/теми тексту; придумати своє продовження розповіді; скласти діалог на основі тексту; написати листа головному герою; підібрати прислів'я, фразеологізм, що відображає основний смисл тексту; придумати свій заголовок тексту; підготувати коротку анотацію тексту; зробити художній переклад тексту тощо.

Зазначені вправи сприяють не лише формуванню власної точки зору на події та факти, описані в текстах, а й розвивають уміння критично сприймати запропоновану інформацію. Водночас вправи дають змогу інтерпретувати актуальні країнознавчі та культурознавчі події та порівнювати їх з подіями, які відбуваються у власній країні.

Наведемо **приклад** **вправ і завдань** із навчального посібника “Culture and Art of Great Britain”, які передбачено використовувати у процесі роботи з автентичними матеріалами у профільній школі.

I. Дотекстовий етап

1. Read the quote and explain its meaning: “*Language is the key to the heart of people*” (Ahmed Deedat, a South African writer).

2. Read the proverb and explain its meaning: “*A man without culture is like a zebra without stripes*”. Do you know Ukrainian equivalents of this proverb?

3. Explain the meaning of the following proverbs about knowledge and give its Ukrainian equivalents. Use these proverbs in your own situations.

a) It is never too late to learn.   c) To know everything is to know nothing.

b) Soon learnt, soon forgotten.   d) Doubt is the key of knowledge.

4. What is the difference between the meaning of the word-combinations “*native language*” and “*mother-tongue*”?

5. Are the words “*dialect*” and “*slang*” synonyms? Do you notice any difference between their meanings?

6. What is the best definition of the word “*genre*”?

7. Do the words “*art*” and “*arts*” convey the same meaning?

8. Look at the table below. Compare some of British and Ukrainian national dishes and drinks.

9. Speak about the symbols of British countries. The table will help you.

10. Work in pairs and discuss what you know about British symbols or images. Do you know the main symbols of Ukraine? Speak about them.

II. Текстовий етап

1. Read the text and find the definitions of painting styles in the text.

2. Read the questions to the text and choose the correct answers.

3. Read the fragments of the texts below. Analyze each paragraph of these texts and speak about types of secondary schools and school subjects in Great Britain and Ukraine.

4. Read the text below. Can you see any difference between British and Ukrainian houses? What is it?

5. Read “*The Legend of Lady Godiva*”. Find the key sentences in each fragments of the text and discuss them with your classmates.

6. Read the fragments of different texts concerning languages in Great Britain. For questions (1–5) choose the correct answer (A, B or C).

7. Read the words of the song “*Yesterday*” and say what it is about.

8. Read the text “*The Beatles*”. Delete the wrong word in each of the pairs in italics.

9. According to the text above, everything is true, EXCEPT _____.

10. Find ten words in the puzzle concerning holidays in Great Britain mentioned above. Words can go across, down and diagonally.

III. Післятекстовий етап

1. Transform the text into ten short dialogues and act out these dialogues in pairs.

2. Make up your own short dialogues about the paintings of British or Ukrainian artists.

3. Write a letter to your foreign pen-friend about your hobbies and interests. You can use the following words and word combinations ...

4. Write an essay about your favourite singer (*or* music group, writer, film, book).

5. Compare New Year's traditions in Britain and Ukraine.

6. Work in groups of 3–4 pupils. Imagine that you are pupils of British and Ukrainian schools. Speak about the following problems of teenagers and youth in Great Britain and Ukraine ... Give advices to parents and grown-ups ...

7. Give your arguments for and against pole dance lessons at schools according to the article from a newspaper "*The Sun*". Whose point of view do you support – students', teachers' or Mrs Remmer's? Why?

8. Imagine that you and your friend live in the same flat, and there is only one TV. Decide together which programmes you are going to watch tonight. If you have different tastes, you must compromise.

9. Look at the list of bad behaviour in school giving in the text. How would you classify them? *Very serious / serious / quite bad / not bad behaviour.*

10. Prepare a presentation on a) *public and national holidays in Great Britain* or b) *the most notable symbols of the Queen Elizabeth II*, using additional sources.

Варто зазначити, що автентичні тексти в нашому посібнику супроводжуються автентичними малюнками, ілюстраціями, схемами і таблицями, які сприяють смисловій здогадці, покращують точність і повноту розуміння, допомагають утримувати в пам'яті послідовність викладених у тексті фактів і подій.

Окрім того, значну увагу в навчальному посібнику приділено формуванню мовленнєвих умінь школярів при вирішенні різноманітних комунікативних завдань із творчим і проблемним характером (виконання проектів, підготовка презентацій, створення рекламних проспектів, ведення полілогів із культурної тематики, участь у рольових іграх тощо).

Висновки. Отже, автентичний текст визначено нами як основний структурний компонент навчальних посібників елективних курсів з іноземних мов для учнів старшої школи, який забезпечує можливість найповніше розкрити національні особливості культури країни, мова якої вивчається.

Робота з автентичними текстами сприяє підвищенню інтересу до вивчення іноземної мови, забезпечує зв'язок навчального матеріалу з реальними ситуаціями, активізує асоціативну пам'ять і пізнавальну діяльність старшокласника, виховує почуття поваги до чужої

культури, розвиваючи водночас почуття гордості та любові до своєї власної. Використання автентичних матеріалів є основним засобом формування іншомовної комунікативної компетентності школярів, зокрема міжкультурної, у процесі оволодіння змістом елективного курсу.

Література

1. Азимов Э. Г. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам) / Э. Г. Азимов, А. Н. Щукин. – М. : ИКАР, 2009. – 448 с.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / [наук. ред. С. Ю. Ніколаєва]. – К. : Ленвіт, 2003. – 261 с.
3. Концепція навчальних посібників елективних курсів з іноземних мов для учнів 10–11 класів профільної школи / [В. Г. Редько, Т. К. Полонська, Н. П. Басай та ін.] ; за наук. ред. В. Г. Редька. – К. : Педагогічна думка, 2015. – 38 с.
4. Словарь терминов межкультурной коммуникации / И. Н. Жукова, М. Г. Лебедько, З. Г. Прошина, Н. Г. Юзефович ; под ред. М. Г. Лебедько и З. Г. Прошиной. – М. : ФЛИНТА : Наука, 2013. – 632 с.
5. Sanderson, Paul. Using Newspapers in the Classroom / P. Sanderson. – Cambridge : Cambridge University Press, 1999. – 271 p.

References

1. Azimov E. G. Novyi slovar metodicheskikh terminov i poniatii (teoriia i praktika obucheniiia yazykam) / E. G. Azimov, A. N. Shchukin. – M. : IKAR, 2009. – 448 s.
2. Zahalnoievropeiski Rekomendatsii z movnoi osvity: vyvchennia, vykladannia, otsiniuvannia / [nauk. red. S. Yu. Nikolaieva]. – K. : Lenvit, 2003. – 261 s.
3. Kontseptsiia navchalnykh posibnykiv elektyvnykh kursiv z inozemnykh mov dlia uchniv 10–11 klasiv profilnoi shkoly / [V. H. Redko, T. K. Polonska, N. P. Basai ta in.] ; za nauk. red. V. H. Redka. – K. : Pedahohichna dumka, 2015. – 38 s.
4. Slovar terminov mezhkulturnoi komunikatsii / I. N. Zhukova, M. G. Lebedko, Z. G. Proshina, N. G. Yuzefovich ; pod red. M. G. Lebedko i Z. G. Proshinoi. – M. : FLINTA : Nauka, 2013. – 632 s.
5. Sanderson, Paul. Using Newspapers in the Classroom / P. Sanderson. – Cambridge : Cambridge University Press, 1999. – 271 p.

Полонская Т. К.

**АУТЕНТИЧНЫЙ ТЕКСТ
КАК ОСНОВНОЙ СТРУКТУРНЫЙ КОМПОНЕНТ УЧЕБНЫХ
ПОСОБИЙ ЭЛЕКТИВНЫХ КУРСОВ ПО ИНОСТРАННЫМ
ЯЗЫКАМ ДЛЯ УЧАЩИХСЯ СТАРШЕЙ ШКОЛЫ
(на примере учебного пособия
“Culture and Art of Great Britain”)**

Статья посвящена актуальной на сегодняшний день проблеме использования аутентичных текстов в процессе овладения старшеклассниками содержанием элективных курсов по иностранным языкам. Отмечено, что аутентичный текст является основным структурным компонентом учебных пособий элективных курсов по иностранным языкам для учащихся 10–11 классов профильной школы. Дано определение термина “аутентичный текст”, описаны его преимущества перед другими видами текстов. Выделен ряд критериев отбора аутентичных текстов к учебным пособиям иноязычных элективных курсов. Детально описаны три этапа работы с аутентичным текстом: предтекстовый, текстовый, послетекстовый. Определена цель каждого этапа, его задачи и ожидаемые результаты. Приведены примеры упражнений и заданий из учебного пособия “Culture and Art of Great Britain”, которые будут использованы в процессе работы с аутентичными текстами.

Ключевые слова: аутентичный текст; элективный курс; иностранный язык; учебное пособие; структурный компонент; профильная школа.

Polonska T.

**AUTHENTIC TEXT AS A MAIN STRUCTURAL COMPONENT
OF ELECTIVE COURSES TEXTBOOKS IN FOREIGN LANGUAGES
FOR THE STUDENTS OF PROFILE SCHOOL
(on the basis of the textbook
“Culture and Art of Great Britain”)**

The article deals with the problems of using authentic texts in the process of mastering elective courses content on foreign languages by senior pupils. It is marked that an authentic text is a main structural component of elective courses textbooks on foreign languages for students of 10–11 classes of profile school. The determination of the term “authentic text” is given, its advantages on other types of texts are described. The row of criteria for selection of authentic texts to elective courses textbooks is distinguished by the author.

Three stages of work with authentic texts are described in detail: a pre-text stage, a while-text stage, a post-text stage. The aim of every stage, its tasks and expected results, are determined. In particular, pre-reading tasks often aim to raise the students’ knowledge of what they are about to read (their schematic knowledge) as this knowledge will help them to understand the text.

While-reading (or during-reading) tasks consist of summarizing, reacting, questioning, arguing, evaluating, and placing a text within one's own experience. The reading activities of while-reading stage help to encourage critical thinking of students and increase their comprehension and easy retention.

Post-reading (or after-reading) exercises first check students' comprehension and then lead students to a deeper analysis of the text. In the real world the purpose of reading is not to memorize an author's point of view or to summarize text content, but rather to see into another mind, or to mesh new information into what one already knows. To check the students' comprehension and retention of the information of a text that they have already tackled, teachers should employ the last stage – the post-reading stage.

At the end of this publication the examples of exercises and tasks are resulted from the elective course textbook "Culture and Art of Great Britain", which will be used in the process of work with authentic texts.

Key words: authentic text; elective course; foreign language; textbook; structural component; profile school.

УДК 378.37.001.94

ПРИНЦИПИ КОНСТРУЮВАННЯ ПІДРУЧНИКА З ІСТОРІЇ З ПОЗИЦІЇ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ

О. І. Пометун,

*доктор педагогічних наук, професор,
Інститут педагогіки НАПН України,
головний науковий співробітник відділу
усупільствознавчої освіти*

У статті сформульовано та розкрито шість загальнодидактичних принципів конструювання шкільного підручника у контексті зрушень в сучасній освітній парадигмі. Серед них: відповідність підручника Державному стандарту і навчальній програмі з предмета; особливостям змісту предмета; психолого-дидактичним вимогам до навчальної літератури; сучасному рівню розвитку технологій; українському соціокультурному контексту; вимогам педагогічного дизайну. Зазначені принципи обумовлені зовнішніми соціокультурними та науково-педагогічними чинниками та є загальними вимогами, що мають враховуватись у побудові теорії підручника з позицій системного підходу. При характеристиці підручника як системи принципи відображають ті суттєві характеристики, що відповідають за його практичне застосування і дають змогу визначити певні правила розробки та підготовки до публікації підручника з історії.

Ключові слова: шкільний підручник з історії; навчальна книга; принцип; історична освіта; конструювання.